

Yhteysviranomainen
Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen lausunto, Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimapuisto, ABO Energy, Nurmesjärven Natura-alue (FI1101802), Siikalatva ja Vaala.

Yhteysviranomainen on 24.3.2026 pyytänyt lausuntoa Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeeseen liittyvästä Natura-arvioinnista. Natura-arviointi on päivätty 13.3.2026 ja sen on laatineet Markku Huttunen ja Juha Kiiski (Sitowise Oy). Arvioinnista on laadittu sekä julkinen että salassa pidettävä versio, ja sen mukana on yksi salassa pidettävä, vain viranomaisille tarkoitettu liite.

Ensimmäisen kerran Riitamaa-Nurmesnevan hankkeen YVA-arviointiselostus ja sen liitteenä ollut Natura-lausunto on toimitettu tuolloin yhteysviranomaisena toimineelle Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle 18.10.2024. Yhteysviranomainen on kuitenkin 20.2.2025 antamassaan lausunnossa ilmoittanut, ettei perusteltua päätelmää voida tehdä arviointiselostuksen puutteellisuuden vuoksi. Täydennystarpeita on osoitettu myös Natura-arvioinnin osalta. Täydennetty arviointiselostus ja Natura-arviointi on 24.3.2026 toimitettu Lupa- ja valvontavirastolle, jolle Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen yhteysviranomaisen sekä luonnonsuojelun valvonnan tehtävät ovat siirtyneet 1.1.2026 alkaen.

1 Nurmesjärven Natura 2000-alue

Nurmesjärven Natura-alueen pinta-ala on 259 hehtaaria. Nurmesjärvi on yksi Oulun läänin edustavimmista lintujärvistä. Se on määritelty kansainvälisesti arvokkaaksi lintuvesialueeksi. Nurmesjärven arvo perustuu sen monimuotoiseen ja runsaslukuiseen pesimälinnustoon. Järvellä pesii yli 40 lintuvesilajia. Keväisin järvi on merkittävä levähdysalue sadoille kahlaajille, vesilinnuille sekä joutsenille ja hanhille. Järvi tarjoaa suojaisia pesäpaikkoja ja hyviä ruokailualueita alueella eläville linnuille. Suojelun kannalta merkittävimmät lajit ovat laulujoutsen ja kurki, joiden pesimätiheydet ovat maamme korkeimpia, sekä uivelo, joka pesii Nurmesjärvellä levinneisyysalueensa lounaisreunalla. Alue on tärkeä opetus- ja virkistyskohde.

Nurmesjärvi on lintudirektiivin mukainen erityinen suojelualue (SPA-alue). Natura-tietolomakkeen taulukossa 3.2 on merkitty yhteensä 33 lintulajia, joista yksi alueella ympärivuoden tavattavana (p) ja muut puolestaan joko kerääntyvinä (c), pesivinä (r) tai molempina. Yksi laji on merkitty salassa pidettäväksi. Kaikki taulukossa mainitut lajit kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.
- Lajin elinympäristön laatua tai lajin populaatiokoon elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.
- Alueella vallitseva lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla.

1.1 Natura-arviointi

Arvioinnin kohteena oleva hanke

ABO Energy Suomi Oy suunnittelee Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahanketta Kärsämäen kunnan ja Pyhäjärven kaupungin alueille. Arvioinnissa tarkastellaan kolmea erillistä hankevaihtoehtoa (VE1, 53 voimalaa; VE2, 36 voimalaa ja VE3, 17 voimalaa). Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä, napakorkeus enintään 200 metriä ja roottorin lavan pituus enintään 100 metriä.

Vaihtoehtoon VE1 on sisällytetty tuulivoimatuotannon lisäksi kolmesta erillisestä osa-alueesta muodostuva aurinkovoimala-alue. Aurinkovoima-alueen kokonaispinta-ala on alustavien suunnitelmien mukaan 456 hehtaaria.

Tuuli- ja aurinkovoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdystiet, voimaloiden väliset huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille, sähköasemat sekä vaihtoehdossa VE1 hankealueen sisäinen 400 kV sähkönsiirtoyhteys 7,4 km pituisena ilmajohtona. Hankealueelle on osoitettu kaksi sähköasemaa vaihtoehdossa VE1, ja yksi sähköasema vaihtoehtoisissa VE2 ja VE3.

Sähkönsiirrossa on kuusi hankevaihtoehtoa: SVEA1, SVEA2 sekä SVEB1–SVEB4. Reittien kokonaispituus on vaihtoehdon mukaan 25–41 km, ja liittyminen kantaverkkoon sijoittuisi joko Haapajärven Pysäysperällä (20 kilometriä hankealueesta länteen) tai Pyhäjärven Murtoperällä (20 kilometriä hankealueesta itään). Hankealueelta toteutetaan 400 kV ilmajohto vaihtoehdon mukaan joko Nurmesjärven länsipuolella (SVEA2, SVEB1, SVEB2) tai Nurmesjärven kaakkoispuolella sijaitsevalle sähköasemalle (SVEA1, SVEB3, SVEB4). Sähköasemalta toteutetaan edelleen 400+110 kV ilmajohto yhteispylväin joko Pysäysperälle (vaihtoehdot SVEA1-2) tai Murtoperälle (vaihtoehdot SVEB1-4). Kaikissa sähkönsiirron hankevaihtoehtoisissa sähkönsiirto rakennettaisiin kokonaan uuteen voimajohtokäytävään Natura-alueen lähiseuduilla.

Vaihtoehtoisissa VE1 ja VE2 lähimmät tuulivoimalat tai niihin liittyvät huoltotiet sijoittuvat 1,5 kilometrin etäisyydelle Natura-alueesta. Vaihtoehdossa VE3 lähin tuulivoimala sijaitsisi 2,5 kilometrin etäisyydellä. Vaihtoehdon VE1 aurinkovoima-alueet sijoittuvat puolestaan lähimmillään 2,0 kilometrin etäisyydelle Natura-alueesta itään. Kokonaan Natura-alueen itäpuolelle sijoittuvat vaihtoehdot SVEB3 ja SVEB4 sijaitsevat lähimmillään 1,8 kilometrin etäisyydellä Natura-alueesta. Vaihtoehtoisissa SVEA1, SVEA2 sekä SVEB1, SVEB2 lyhin etäisyys Natura-alueesta on joko 450 metriä tai 550 metriä

Alle kymmenen kilometrin etäisyydellä Nurmesjärven Natura-alueesta sijaitsee yhteensä kuusi eri suunnitteluvaiheissa olevaa tuulivoimahanketta tai toiminnassa olevaa tuulivoimapuistoa. Lisäksi yhteisvaikutuksissa tarkastellaan Hautakangas-Harvankankaan tuulivoimahankkeen sähkönsiirron vaihtoehtoja Hautakangas-Pysäysperä-välillä, jotka sijoittuvat osin Riitamaa-Nurmesnevan hankealueen eteläosaan

Arvioinnissa esitetty näkemys Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista

Esitetty Natura-arviointi lähdeaineistona on käytetty muun muassa Nurmesjärven Natura-alueen tietolomaketta, NATA-raporttia ja hoitokäyttösuunnitelmaa, Helmi-ohjelman vesilintulaskentatuloksia, hankkeessa Natura-alueella toteutettuja maastoselvityksiä vuosilta 2024 ja 2025 sekä alueen muiden hankkeiden YVA-menettelyjen yhteydessä tehtyjä selvityksiä.

Tuotantoalueen hankevaihtoehtoista VE1-VE3 ei aiheudu suoria elinympäristömenetyksiä itse Natura-alueella. Näin ollen tuotantoalueen toimintojen rakentamisesta voisi elinympäristöjen häviämisen kautta olla teoriassa vaikutuksia lajeihin, jotka liikkuvat Natura-alueen ulkopuolisella alueella ravinnonhankinnassa (esim. suohaukat, suopöllö, lokit). Sama pätee myös törmäys- ja häiriövaikutukseen.

Natura-alueella pesivien lajien törmäysriski aurinkovoimalan paneelikenttiin on arvioinnin mukaan lähinnä teoreettinen. Ja sisäisen 400 kV sähkönsiirron törmäysriski arvioidaan hyvin pieneksi tai merkityksettömäksi. Ulkoisen sähkönsiirron reiteistä vaikutuksiltaan suurimmat ovat sijainnin perusteella Natura-alueen lähialueilla lähes identtiset SVEB1 ja SVEB2. Sijainnin perusteella selkeästi pienin riski Natura-alueen linnustolla törmäyksille on hankevaihtoehtoissa SVEB3 ja SVEB4.

Muuttavien lintulajien osalta on arvioitu, että koska hankealue sijoittuu Natura-alueen itä- ja pohjoispuolelle, olisi hankkeen aiheuttama estevaikutus lähinnä syysaikainen. Kevätmuuton aikaan tuulivoima-alueella ei olisi Natura-alueelle saapuviin lintuihin estevaikutusta.

Hankkeesta ei arvioida syntyvän merkittäviä vesistövaikutuksia Nurmesjärveen, koska hankealueelta ei johdu vesiä Natura-alueen lintukosteikolla, ja sähkönsiirron rakentamisesta odoteta vaikutuksia Nurmesjärven veden laatuun tai vesitalouteen.

On arvioitu, että hankkeen vaikutukset ovat suurimmat vaihtoehdossa VE1 ja VE2 ja pienimmät vaihtoehdossa VE3. Sähkönsiirron osalta vaihtoehdoilla SVEA2, SVEB3 ja SVEB4 ei katsota olevan lainkaan vaikutuksia. Muista sähkönsiirron vaihtoehdoista vaikutuksia muodostuu vähäisestä törmäysriskistä ja rakentamisen mahdollisista vähäisistä meluvaikutuksista Natura-alueen eteläisimpään osaan.

Lajikohtaisissa arvioinneissa hankkeesta ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia yhteenkään Nurmesjärven Natura-alueen suojelun perusteena olevaan lintulajiin. Tarkasteltavalla hankkeella ei arvioida olevan myöskään muiden hankkeiden ja

suunnitelmien kanssa kumuloituvia yhteisvaikutuksia, jotka merkittävästi heikentäisivät Natura-alueen suojeluperusteita.

1.2 Lupa- ja valvontaviraston lausunto Natura-arvioinnista

Natura-arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arviointi on luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty arviointimenettely on toimeenpantu luonnonsuojelulain 35 §:llä. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen arviointi- ja lausuntomenettelyn tehtävänä on tuottaa objektiivista tietoa viranomaiselle sen varmistamiseksi, että hanke ei yksin tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Oikeuskäytännön mukaan asianmukainen arviointi sisältää täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily ehdotettujen töiden vaikutuksista kyseessä olevaan alueeseen (mm. asiat C-236/01, kohdat 106 ja 113, C-127/02, kohta 59, C-304/05, kohta 69). Arviointia ei voida pitää asianmukaisena, jos alueen luontotyyppejä ja lajeja koskevat tiedot puuttuvat tai ne eivät ole luotettavia eivätkä ajantasaisia (mm. asia C-43/10, kohta 115). Natura-arvioinnin tulee muodostaa itsenäinen kokonaisuus, jossa johtopäätökset perustellaan täsmällisiin tieteellisiin seikkoihin perustuen. Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin tulee arvioida yksin ja yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa (mm. asiat C-127/02, C-6/04, C-98/03, C-538/09).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei ole asianmukaisesti laadittu sen arvioimiseksi, heikentääkö arvioitu Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimapuisto niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Nurmesjärven alue on hyväksytty Natura 2000 verkostoon, tai ovatko esitetyt lievennystoimet riittäviä arvioitujen merkittävien heikennysten poistamiseksi. Arviointiin liittyviä puutteita on käsitelty tarkemmin seuraavassa osiossa.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointia on täydennettävä seuraavalla tavalla:

- Arvioinnin tulee vastata luonnonsuojelulaissa 35 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, ja siinä tulee noudattaa LUOPAS-oppaassa (Mäkelä & Salo 2024) sekä tässä lausunnossa mainituissa Euroopan komission tiedonannoissa annettuja ohjeita.
- Esitettyä arviointia tulee selkiyttää, ja sen johtopäätökset tulee perustella tarkemmin seuranta-aineistojen ja tutkimustulosten pohjalta. Arvioinnin tulee olla yksiselitteinen jokaisen suojelunperustelajin osalta. Natura-arvioinnissa tulisi esittää yksiselitteinen arvio siitä, kuinka moneen yksilöön taikka pariin vaikutuksia voi kohdistua kunkin lajin osalta.

- Yhteisvaikutusten arvioinnissa on huomioitava kaikki kyseessä olevan Natura-alueen suojeluperusteiden kannalta olennaiset hankkeet ja suunnitelmat (ml. sähkönsiirtohankkeet).
- Mikäli merkittäviä heikennyksiä ei voida poissulkea, tulee heikennysten lieventämiskeinot ja niiden käyttö tulee määritellä ja perustella huolellisesti. Merkittävien haitallisten vaikutusten lieventämiseen ja sen tehokkuuden seurantaan on sitouduttava asianmukaisin keinoin.

Arvioinnin toteuttamistapa

Yhteysviranomaisena toimineen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen helmikuussa 2025 antaman lausunnon jälkeen Natura-arviointiin tehdyt täydennykset on merkitty selkeästi. Täydennykset ovat olleet määrällisesti merkittäviä.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnissa esitetty hankekuvaus on riittävän kattava, ja suunniteltujen rakenteiden sijainnit suhteessa Natura-alueeseen on havainnollisesti esitetty. Hankkeen todennäköisimmät vaikutustyytit ja -mekanismat on tunnistettu ja kattavasti kuvattu. Yhteisvaikutusten kannalta keskeiset muut hankkeet ja suunnitelmat on myös tunnistettu. Arviointi luonteeltaan kokonaan laadullinen ja asiantuntija-arvioon perustuva. Hankkeen vaikutuksia on arvioitu edellytysten mukaisesti lajikohtaisesti kaksiportaista asteikkoa käyttäen.

Arvioinnin perustaksi on koottu havaintoaineistoa useista eri lähteistä. Lupa- ja valvontavirasto pitää erittäin tärkeänä ja myönteisenä, että arviointia varten on toteutettu maastoseurantaa vuosina 2024 ja 2025. Selvityksissä on keskitytty kevätmuuttoon ja pesimäkauteen, ja niiden tulokset vahvistavat käsitystä Nurmesjärven tärkeästä merkityksestä pesimäalueena ja useiden lintujen muutonaikaisena levähdyspaikkana, sekä antavat uutta tietoa sen tiettyjen lajien muuttoa ohjaavana tekijänä. Selvitykset osoittavatkin, että tiettyjen lajien osalta törmäysriski selkeästi kasvaa niiden lentojen suuntautuessa suurimmaksi osaksi hankealueen kautta törmäyskorkeudella. Pesimäkauden aikainen liikkuminen Natura-alueen ja hankealueen välillä vaikuttaa tehdyn seurannan perusteella varsin vähäiseltä.

Maastaselvityksen ja muiden aineistojen kuvaukseen ja toteutukseen liittyy kuitenkin myös joitakin puutteita ja epävarmuuksia. Lupa- ja valvontavirasto huomauttaa, että Natura-arviointi on itsenäinen asiakirja, ja arvioinnin kannalta keskeiset tiedot selvityksistä ja niiden toteutuksesta tulee olla arviointiin sisällytettynä. Natura-arvioinnissa tulee esittää arvioinnissa käytetyn aineiston hankkimisessa käytetyt menetelmät sekä itse aineisto. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointia varten hankitut, mutta pesimäajan suhteen myöhässä toteutetut kohdennetut pesimälinnuston liikkumisen seurannat (2024) ovat olleet kattavuudeltaan suhteellisen vaatimattomia (48 h) suhteutettuna hankkeen kokoon ja alueella pesimäaikana liikkuviin lajeihin sekä todennäköisesti tuotantoalueen läpi tai sen vierestä muuttaviin lintuihin. Vuonna 2025 tehdyt täydennykset ovat parantaneet tilannetta joidenkin lajien osalta, mutta myös tämä seurantajakso on ollut suhteellisen lyhyt. Jää epäselväksi, millä perusteilla kummankin vuoden tarkkailujaksojen

ajoitus ja mitoitus on tehty. Epävarmaa niin ikään on, minkä vuoksi lintujen syysmuuttoa tai sen aikaisia mahdollisia kertymiä ei ole seurattu, vaikka on tunnistettu, että hankkeen aiheuttama estevaikutus olisi nimenomaan syysaikainen. Arvioinnin koostetaulukosta (7-1) ei käy ilmi, onko esitetyissä muuttajamäärissä kyse kevät- vai syysaikaisista havainnoista.

Arvioinnissa on keskitytty pesimäaikaan laajalla liikkuviin lajeihin (suohaukat, suopöllö, lokit), mitä voidaan pitää perusteltuna, mutta muiden lajien/lajiryhmien osalta arviointi jää selkeästi heikommaksi. Vaikka hankkeen vaikutuksia on käsitelty varsin kattavasti, on tarkastelu usean lajin kohdalla varsin yleistasoista, ja hankkeen vaikutukset (tai niiden puuttuminen) käytännössä vain todetaan ilman että johtopäätöksen takana oleva päättelyketju kävisi selkeästi ja perustellusti ilmi. Ja käytännössä kaikkien lajien kohdalla jää merkittävällä tavalla epäselväksi, kuinka moneen yksilöön taikka pariin vaikutuksia arvioidaan hankkeesta kohdistuvan, ja mihin arvio vaikutuksen merkittävydestä näin ollen perustuu.

Salassa pidettävän suojeluperustelajia on tarkasteltu erillisessä, vain viranomaisille tarkoitetussa liitteessä. Varsinaista arviointia ei kuitenkaan esitetä, vaan ainoastaan toteamus siitä, ettei vaikutuksia katsota syntyvän, koska laji ei viimeisimmän tiedon mukaan enää pesi Natura-alueella tai sen läheisyydessä. Lupa- ja valvontavirasto ei kuitenkaan pidä tätä lähestymistapaa asianmukaisena, vaan huomioiden lajin mahdollisen paluun alueelle, tulee hankkeen mahdolliset vaikutukset sen elinympäristöön ja sen käyttöön (pesintä, saalistus) tulee arvioida parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen.

Nurmesjärven Natura-alueella ainoa ympärivuotisesti esiintyvä suojeluperustelaji on teeri. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että sen osalta esitetty arvio häiriövaikutuksesta sekä törmäysriskistä niin tuulivoimaloiden kuin sähkönsiirtolinjojen osalta on varsin epämääräinen ja yleistasoisen huomioiden lajin vuodenvaihtelun eri vaiheet.

Vesilintujen kohdalla esitettyyn arviointiin sisältyy epävarmuutta. Arvioinnissa on tunnistettu, että yöaikaan muuttavien vesilintujen muuttokäyttäytyminen tunnetaan puutteellisesti, eikä alueen muuttajamääristä tai muuton suuntautumisesta ole esittää juurikaan tietoja. Kevätmuutonaikaiset levähtäjämäärät ovat kuitenkin vuoden 2025 maastaselvityksen mukaan varsin korkeita (sorsalintuja havaittu 6.5.2025 noin 800 yksilöä). Syysaikaisista kertymistä ei esitetä tietoja. Tähän suhteutettuna jääkin epäselväksi, mihin arvio vähäisestä este- ja törmäysvaikutuksesta varsinaisesti perustuu, kun tuulivoimaloiden lisäksi vielä huomioidaan aurinkovoimaloiden aiheuttamaan törmäysriskiin (ns. ”lake effect”) liittyvä epätietoisuus sekä sorsalintujen tunnistettu törmäysalttius sähkölinjoihin. Arviointia ei näin ollen voida pitää tältä osin riittävästi perusteltuna.

Ja vaikka kyse on varsin keskeisestä vaikutusmekanismista, tuulivoimaloiden aiheuttaman häiriövaikutuksen käsittely on verrattain suppeaa. Arvioinnin mukaan mallinnuksen ja lajeja koskevan tutkimustiedon perusteella tuulivoimaloiden käytönaikaisella melulla ei ole vaikutusta Natura-alueen suojelun perusteena olevaan lajistoon. Jää kuitenkin epäselväksi, mihin tutkimuksiin tässä viitataan, sillä lähdeviitettä ei esitetä. Lisäpuutteena

on, että tuulivoimaloiden näkymisen tai välkkeen mahdollisesti aiheuttamaa häiriövaikutusta ei käsitellä lainkaan.

Lupa- ja valvontavirasto myös korostaa merkittävänä epävarmuustekijänä, että vertaisarvioituja, Suomen oloihin ja lajistoon sovellettavia tutkimuksia on olemassa todella niukasti. Aiemmat tutkimukset eivät myöskään koske nykyhankkeissa suunniteltavia 300-metrisiä voimaloita, ja sama pätee myös Suomessa tehtyihin erinäisiin seurantoihin ja yksittäiset havaintoihin, joiden laajempi yleistettävyyden on siksi kyseenalaista.

Asianmukaisessa arvioinnissa on hyvin olennaista määrittää, voiko tarkasteltava hanke synnyttää kumulatiivisia vaikutuksia yhdessä alueen muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa. Euroopan komission ohjeistusten (C(2018) 7621 Final ja C(2021) 6913 Final) mukaisesti yhteisvaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon suunnitelmat ja hankkeet, jotka on hyväksytty aikaisemmin mutta joita ei ole toteutettu tai saatettu päätökseen, tai joita on tosiasiallisesti ehdotettu.

Myös yhteisvaikutusten arviointiin tehdyt täydennykset ovat määrällisesti olleet merkittäviä. Yhteisvaikutusten arvioinnista puuttuu kuitenkin edelleen kokonaan synteesi eri hankkeiden ja suunnitelmien kokonaisvaikutuksista, mikä olisi Natura-arvioinnin kannalta tärkeintä ja keskeisintä. Muut lähialueen tuulivoimahankkeet on tällä hetkellä käsitelty lähinnä toteamalla kyseisten hankkeiden omissa arvioinneissa esitettyjä havaintoja ja johtopäätöksiä.

Erikoista myös on, että arvioinnissa viitatussa, läheisen Kokkopetäikön hankkeen Natura-arvioinnissa (Sweco 2025) esitetyt arviot merkittävistä haitallista vaikutuksista teoreen sekä tukka- ja punasotkaan on käytännössä ohitettu pelkällä maininnalla. Vielä merkittävämpää on, että kyseisessä arvioinnissa ei ole minkään pesimälajin osalta voitu poissulkea merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden ja Hautakangas-Pysäysperän voimajohtohankkeen kanssa. Tämä on merkityksellisestä myös siksi, että Riitamaa-Nurmesnevan hankkeen omassa arvioinnissa on hankkeen rooli sen koon ja sijainnin perusteella arvioitu linnuston osalta muita hankkeita suuremmaksi. Näiden kahden arvioinnin välistä ristiriitaa ei kuitenkaan käsitellä millään tavalla.

Arvioinnissa on yhteisvaikutusten osalta todettu, että ”vaikutusmekanismi (esim. törmäysriski, estevaikutus tai muu häiriövaikutus) on voimassa vain sillä hankealueella, missä lintu parhaillaan on.”. Lupa- ja valvontavirasto ei kuitenkaan lainkaan yhdy tähän näkemykseen, vaan katsoo sen osoittavan, ettei eri hankkeiden potentiaalisten kumulatiivisten yhteisvaikutusten mekanismeja tai ulottuvuutta ole selkeästikään tunnistettu, tai sitä, kuinka moneen yksilöön taikka pariin vaikutuksia eri hankkeista voi kohdistua. Koko yhteisvaikutusten käsitteen ymmärtämisessä on näin ollen arvioinnissa selkeitä haasteita.

Arviointiin sisältyy heikon perustelun sekä havaintotietojen puutteellisuuden ja siten olettamuksiin pohjautuvien päätelmien myötä huomattavaa epävarmuutta. Arvioinnissa esitetty karttakuva (10-1) osoittaa varsin selkeästi, kuinka kyseessä olevalle seudulle suunniteltujen hankkeiden toteutuessa tuulivoima-alueet ja sähkönsiirtolinjat käytännössä

ympäröisivät Nurmesjärven Natura-alueen kaikista ilmansuunnista. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arvioinnissa on tarpeen esittää arvio siitä, miten tällainen skenaario vaikuttaa alueen laatuun ja siten saavutettavuuteen ja houkuttelevuuteen suojeluperustelajien elinympäristönä ja tärkeänä muutonaikaisena levähdysalueena.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei yhteisvaikutusten arviointia voi pitää asianmukaisesti toteutettuna yhdenkään Natura-alueen suojeluperusteena olevan lintulajin kohdalla. Natura-arvioinnissa yhteisvaikutuksia tulee tarkastella suojeluperustekohtaisesti, eikä se voi olla vain lyhyt toteamus tai pelkkä luetteleva koonti arvioinnin lopussa.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo edellä käsiteltyjen tekijöiden yhteis seurauksena, ettei arviointia voida kokonaisuudessaan pitää asianmukaisesti toteutettuna.

Arvio vaikutuksista Nurmesjärven Natura-alueen suojelutavoitteisiin

EU-komission ohjeistuksen mukaisesti Natura-arvioinnissa vaikutusten merkittävyyden arvioinnin tulee edetä aukottomana päättelyketjuna eikä arviointiin saa jäädä tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä merkittävien vaikutusten aiheutumatta jäämisestä. Esitetyn arvioinnin toteutustapaan liittyvien puutteiden ja epävarmuuksien vuoksi on haastavaa muodostaa luotettava käsitys Riitamaa-Nurmesnevan hankkeesta aiheutuvan heikennyksen merkittävyydestä suurimman osan Natura-alueen suojelunperusteena olevien lintulajien tapauksessa. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että merkittävät vaikutukset voidaan esitetyn arvioinnin perusteella luotettavasti poissulkea epävarmuuksista huolimatta ainoastaan pienten varpuslintujen, eli keltävästäräkin ja pohjansirkun osalta.

Arvioinnin toteutustapaan liittyvien selkeiden puutteiden ja epävarmuuksien vuoksi on mahdoton muodostaa riittävää käsitystä eri hankkeiden aiheuttamista kokonaisvaikutuksista ja niiden merkityksestä erikseen jokaisen suojeluperustelajien kohdalla. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei anna edellytyksiä merkittävien heikentävien yhteisvaikutusten poissulkemiseen yhdenkään Natura-alueen suojeluperusteena olevan lintulajin kohdalla.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että koska Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimapuistosta sekä yksin että yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheutuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia suojelun perusteille ei voida poissulkea, suunniteltua toimintaa ei voida katsoa Natura-alueen suojelutavoitteiden mukaiseksi. Lupa- ja valvontavirasto ottaa uudelleen kantaa Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten merkittävyyteen, kun Natura-arviointia on täydennetty niin, että se täyttää asianmukaiselle arvioinnille asetetut vaatimukset.

Lieventävät toimenpiteet

Natura-arvioinnissa tulee sitoutua asianmukaisiin lieventämiskeinoihin, jotta todennäköisesti merkittävä haitallinen vaikutus vältetään. Lupa- ja valvontavirasto myös muistuttaa, että Euroopan komission luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä käsittelevän ohjeen mukaan "lieventämistoimenpiteitä tarkastellaan 6 artiklan 3 kohdan yhteydessä, ja

ne ovat kiinteä osa hankkeen eritelmiä tai edellytys hankkeen hyväksymiselle. Jokainen toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja täsmennettävä, miten se poistaa tai vähentää todettuja haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kuka sen toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi.”.

Arvioinnissa on esitetty taulukkomuodossa erilaisia lieventämistoimia hankkeesta aiheutuvia vaikutusten vähentämiseksi. Koska esitettyä arviointia ei voida pitää asianmukaisesti toteutettuna, ei lieventämistoimen tarpeellisuuteen voida ottaa kantaa. Lieventämistoimien tarpeellisuutta, mitoitusta ja riittävyyttä voidaan arvioida vasta kun vaikutustenarviointi on toteutettu asianmukaisesti parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen.

Seuranta

Natura-arvioinnissa seurannalla varmistetaan lieventävien toimenpiteiden täytäntöönpanon onnistuminen (Komission tiedoksianto C(2021) 6913 Final). Seuranta on kohdennettava niihin suojeluperusteisiin, joiden heikentyminen on poissuljettu lieventävillä toimenpiteillä. Seurantasuunnitelma on oleellinen osa sellaista Natura-arviointia, jossa muuten mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia lievennetään. Seurantasuunnitelman tulee sisältää odotettujen tulosten eli hypoteesien asianmukaisen dokumentoinnin.

Seurannalla ei voida korvata sitä, että Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn perusteella merkittävien vaikutusten syntymättä jäämisen on oltava varmaa (EUTI C-239/04, C-142/16). Tästä huolimatta Lupa- ja valvontavirasto pitää tärkeänä, että seuranta on riittävän laaja havaitsemaan myös yllättäviä vaikutuksia.

Koska arviointia ei voida pitää asianmukaisesti toteutettuna, ei lieventämistoimenpiteiden ja sitä myöten myöskään seurannan tarpeen osalta voida ottaa luotettavasti kantaa.

1.3 Lupa- ja valvontaviraston johtopäätös Natura-arvioinnista

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkeelle voi myöntää luvan tai suunnitelman hyväksyä vain, kun Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset ovat poissuljettuja (LSL 39 §).

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei esitettyä vaikutustenarviointia voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisesti toteutettuna. Siksi arviointi ei anna edellytyksiä Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahankkeesta yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa Nurmesjärven Natura-alueen suojelun perusteena olevalle linnustolle aiheutuvien merkittävien heikentävien vaikutusten poissulkemiseen.

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa. Mikäli hankkeen suunnittelua halutaan jatkaa, on vaikutusten arviointia täydennettävä, ja täydennetystä arvioinnista on pyydettävä uudet lausunnot luonnonsuojelulain 35 § mukaisesti. Täydennetty arvio on syytä laatia jatkosuunnitteluun esitettävän toteutusvaihtoehdon mukaisesti.

2 Asian käsittelijät

Asian on esitellyt ylitarkastaja Veli-Matti Kangas ja ratkaissut ylitarkastaja Johanna Kullas. Lausunto on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on lausunnon viimeisellä sivulla.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/64938/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/64938/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kangas Veli-Matti 17.06.2026 14:14

Kullas Johanna 17.06.2026 15:37